

Priessnitz

Priessnitz

OVĚŘENO ČASEM

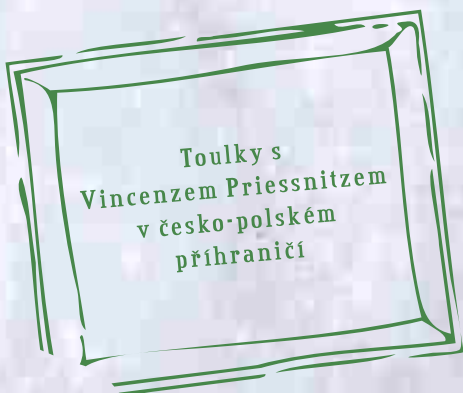

2014

1837

Tato brožura byla vyrobena
v rámci projektu:

NEPRODEJNÁ PUBLIKACE

Vydavatel:

Společnost Vincenze Priessnitze, o.s. a Gmina Glucholazy

Na textech se podíleli:

**Mgr. Jiří Glabazna, Mgr. Piotr Chrobak,
Mgr. Věra Janků, MUDr. Jaroslav Novotný,
Mgr. Edward Szupryczyński,
Mgr. Bohumila Tinzová**

Mnohé informace byly také čerpány z knihy:

**Kočka, Miloš – Kubík, Alois: Vincenz Priessnitz.
Světový přírodní léčitel. Štítý 2006.**

**Publikace by nemohla vzniknout bez spolupráce uvedených osob.
Všem za jejich vstřícný přístup patří obrovské poděkování.**

Fotografie a ilustrace:

**Priessnitzovy léčebné lázně a.s., Státní okresní archiv Jeseník,
Hnutí Brontosaurus Jeseníky, Gmina Glucholazy,
Krzysztof Miśniakiewicz**

Jazyková korektura:

Mgr. Věra Janků, Dr. Paweł Szymkowicz

Překlad:

Ing. Dagmar Ponechalová, Ing. Tadeusz Kuczejda

Tisk a grafické zpracování:

grafika a DTP: Art reklama s.r.o.

tisk: Tiskárna Helbich, a.s.

Jeseník – Glucholazy 2014

Obsah

VODNÍ DOKTOR PRIESSNITZ	4
JAK SVĚT K HYDROTHERAPII PŘIŠEL?	5
VÍCE JAK 190 LET S VÁMI	6
OBJEVTE ODKAZ VINCENZE PRIESSNITZE!	7
Toulky PO STUDNIČNÍM VRCHU	8
ZNÁTE? BALNEOPARK VINCENZE PRIESSNITZE	10
PRIESSNITZ JE SVĚTOVÝ FENOMÉN	12
HISTORIE LÁZEŇSTVÍ V POLSKU	13
PRIESSNITZ A GLUCHOLAZY	14
ZNÁTE? BALNEOPARK V GLUCHOLAZECH	15
Toulky PO GLUCHOLAZECH	17
MAPKA AREÁLU PRIESSNITZOVÝCH LÉČEBNÝCH LÁZNÍ	18

Milí návštěvníci Priessnitzova kraje,

Vincenz Priessnitz byl člověk předurčený k životní dráze prostého sedláka v zapadlém koutě jesenických hor. Svými poznatky o přírodě však změnil svůj život i medicínu. Veden svým instinktem léčil vlastní těžké zranění studenými obklady a koupelemi a během relativně krátké doby se téměř uzdravil. Tím započala jeho léčebná činnost, při které zúročil svůj mimořádný pozorovací talent, intuici, odvahu a podnikavost.

Byl optimista a racionálně se orientoval v otázkách aplikace fyzikálních podnětů tepelného charakteru.

Prohřátí organismu pocením, pohybem a prací doplňoval sprchami a koupelemi ve studené vodě, pitím pramenité vody. Účelně spojil pohyb s fyzikální léčbou a řešil přitom problém celostního přístupu k nemocnému.

Tímto předstihnul oficiální medicínu o více jak jedno a půl století.

Věřím, že tato publikace vám odhalí geniálnost jeho myšlenek a jedinečnou energii a genius loci našeho regionu.

Prim. MUDr. Jaroslav Novotný
předseda Společnosti Vincenze Priessnitze o.s.

Vážení obyvatelé, milí hosté,

je mi potěšením vám představit průvodce přibližujícího přírodní a historické hodnoty a turistický potenciál Glucholaz a lázní Gräfenberk v Jeseníku.

Díky přírodním hodnotám, klimatickým vlastnostem a vodoléčebné tradici se na počátku 19. století v Jeseníku, a o něco později v Glucholazech, začala rozvíjet lázeňská léčba a turistika.

Tato publikace je součástí projektu, realizovaného společně se Společností Vincenze Priessnitze, nazvaného Toulky s Vincenzem Priessnitzem v česko-polském příhraničí.

Cílem projektu je zvýšení významu cestovního ruchu a hospodářského rozvoje našeho společného regionu.

Doufám, že se průvodce stane nejen ideálním „turistickým produktem“, přispívajícím k propagaci tohoto regionu, ale přispěje i k posílení regionální identity a zvýšení zájmu o dějiny a společné tradice této příhraniční oblasti.

Edward Szupryczyński
starosta Glucholaz

VODNÍ DOKTOR PRIESSNITZ

Vincenz byl obyčejný kluk z jesenických hor, který své školní povinnosti musel zvládat současně vedle těžké práce v zemědělství. Avšak svým neobyčejným vnímáním dějů v přírodě znovuobjevil léčivou sílu pramenité vody a postavil základy přírodnímu léčení a moderní hydroterapii.

Narodil se 4. října 1799 v horské osadě Gräfenberk v rodině sedláka Františka Priessnitze a jeho ženy Terezie. Legenda vypráví, že k léčbě vlastního těžkého zranění, které utrpěl na poli, jej inspirovala srna smáčeající poraněný běh v potoce. Vincenzovo téměř zázračné uzdravení vedlo k oblibě vodoléčebných metod i mezi sousedy a zvěsti o jeho umění se začaly šířit po kraji.

Na počátku 20. let 19. století přestavěl rodný dům na Gräfenberku na malý vodoléčebný ústav, ale tehdejšími ranhojiči a lékaři byl osočován ze šarlatánství, byl i souzen. Naštěstí se držel své vlastní cesty tak houževnatě, že postupně zbudoval lázně, kam se sjížděli lidé z celé Evropy i ze zámoří. Z chudé horské osady vyrostlo vyhledávané lázeňské místo a obyčejný kluk se stal uznávaným léčitелеm, který byl v roce 1846 vyznamenán císařskou Velkou zlatou občanskou medailí I. třídy. Ještě za Priessnitzova života vyšlo na dvě stě knih a brožur věnovaných jeho vodoléčebným metodám.

Neobyčejný léčitel zemřel 28. listopadu 1851.

JAK SVĚT K HYDROTERAPII PŘIŠEL?

Hydroterapie neboli vodoléčba patří k nejstarším léčebným metodám. Jejich blahodárných účinků na organismus využívali starověcí Egypťané, Peršané, Řekové, samozřejmě i hrdí Římané. Koupání v pramenité vodě předepisoval i Hippokrates. Středověk na zázračné působení pramenité vody na organismus pozapomněl.

Její sílu objevil až po několika staletích jesenický rodák Vincenz Priessnitz.

Psal se rok 1822 a mladý Priessnitz, poté, co se po kraji rozšířily zvěsti o jeho zázračné moci uzdravovat pomocí houby namáčené v pramenité vodě, přestavil rodný domek na malý vodoléčebný ústav.

Ale až roku 1837 po dlouhých peripetiích dostal oficiální povolení k provozování prvních vodoléčebných lázní světa a cesta ke slávě byla otevřena.

Již o dva roky později se v lázních léčilo 1544 osob, z toho 120 lékařů z celé Evropy.

K pacientům, nebo spíše lázeňským hostům, kteří pobývali na Gräfenberku v průběhu desetiletí, patřila šlechtická elita z celé Evropy, utíkali se sem polští i maďarští revolucionáři, scházely se zde významné osobnosti kultury i politiky včetně členů vládnoucích dynastií.

Snad nejdéle zde v letech 1839 – 1843 pobýval maďarský hrabě Miklos Wesselényi. Dvakrát Gräfenberk navštívil, roku 1845 a 1846, ruský prozaik a dramatik N. V. Gogol.

V roce 1850 se zde léčila první lékařka světa Elisabeth Blackwell. Lázně navštívil pruský král Vilém, rumunský král Karel I. z Hohenzolernu, kníže von Meclenburg, bavorský sochař Ludwig Schwanthaler, dánský sochař Hermann W. Bissen, hrabě Karel Nostic s manželkou a dcerou, hrabě Thun-Hohenstein s chotí či moravská hrabata Vilém a Vladimír Mitrovští. V roce 1845 se dokonce lázeňského plesu účastnil otec císaře Františka Josefa I., arcivévoda František Karel.

VÍCE JAK 190 LET S VÁMI

Priessnitzovy léčebné lázně a.s. pokračují v šlépějích svého zakladatele.

Jeho objevy účinků čistých přírodních sil na člověka a jeho zdraví jsou vsutku nadčasovým odkazem pro současný svět 21. století zmítaný hektickým chvatem a nervozitou.

Dnes víme, a můžeme doložit různými výzkumy, že lokalita, kde vznikla Priessnitzova hydroterapie – pomezi Rychlebských hor a Hrubého Jeseníku, je z hlediska geologických poměrů jedinečná. Tyto geologické anomálie ovlivňují zdejší klima, vlastnosti vody a geoenergii místa. Klima lázní je podobné takovým vyhlášeným oblastem jako Bad Gastein v Rakousku nebo Carlsbad Cavity v USA. Jeho léčebný potenciál totiž umocňuje vzácný výskyt biogenních prvků, které v areálu lázní prostupují ve vysokých množstvích do ovzduší. Horská poloha z nich nadto činí jedno z nejčistších míst v Evropě.

Naopak síla vody zdejších horských pramenů nespočívá ve výjimečnosti jejího složení, ale v její molekulární struktuře, která z ní vytváří živou vodu. Tajemství jedinečnosti lázní je pak umocněno energeticky silnými místy, kde lze čerpat pozitivní energii, která nám zlepšuje dobrou náladu, vitalitu a zdraví.

Celkově je lázeňská péče zaměřena na 28 léčebných indikací. Klima působí na onemocnění dýchacích cest, mimo jiné také štítné žlázy a psychických poruch. Současně jako jediné lázeňské zařízení v České republice poskytují Priessnitzovy lázně odborné vyšetření pohybového aparátu formou computerové kineziologie a unikátní sloupkovou korekční terapii.

OBJEVTE ODKAZ VINCENZE PRIESSNITZE!

Priessnitzovy metody se staly významným základem moderní medicíny, pilířem balneologie, nepostradatelnou součástí péče o zdraví člověka.

Priessnitzův zábal zlidověl a využívá se v domácím léčení. Jeho procedury, které nabízejí Priessnitzovy léčebné lázně, se mohou chlubit prestižní certifikací JESENÍKY originální produkt®, která garantuje jejich místní původ a jedinečnost.

Značku originality nesou čtyři tradiční procedury:

PRIESSNITZOVA POLOLÁZEŇ DVOUFÁZOVÁ

PRIESSNITZOVA POLOLÁZEŇ JEDNOFÁZOVÁ

PRIESSNITZOVA POHYBOVÁ TERAPIE

PRIESSNITZŮV ZÁBAL

Toulky PO STUDNIČNÍM VRCHU

Vincenz Priessnitz byl první, kdo sjednotil pohybovou léčbu s vodoléčbou, dietou, léčbou prací, muzikoterapií a psychoterapií. Zakazoval individuální pohovory, kladl důraz na společenská setkávání při hudbě i pohybu. Nalézt klid, vyrovnanost a novou životní sílu pomáhaly jeho hostům procházky k pramenům na svazích Studničního vrchu, pití pramenité vody, brouzdání v ranní rose a také sprchování v lesních sprchách.

Oblast Studničního vrchu je vskutku jedinečným místem. Ve zdejší krajině se, coby dědictví z dob Priessnitze a jeho následovníků, nachází na osmdesát pramenů, pomníků, vyhlídek, památných skal a křížů. Objevovat je můžete i vy díky tematickým turistickým stezkám.

Stežka Vincenze Priessnitze

U devíti pramenů najdete devět zastavení s texty o historii lázní. Stežka vás zavede například k mírně radioaktivnímu Jitřnímu či honosně zdobenému Rumunskému prameni, na děti čeká Kapka Turistka a krátké básničky. Stežka začíná u konečné autobusu v lázních, končí na Jižním svahu nad lázněmi. Okruh má 6 kilometrů, je vyznačen modrou kapkou. Jeho projití zabere asi tři hodiny. Lze ji samozřejmě „proběhnout“ i rychleji, ale je to stežka Priessnitzova a ten vždy radil... nespěchat!

Stežka živé vody

Stežka pojednává na 10 panelech o zajímavých vlastnostech vody a nabízí snímky tzv. vodních krystalů ze vzorků místní vody, včetně některých pramenů na trase. Těch se zde nachází celkem 17 – jedná se o prameny z 19. století z dob největší slávy místních lázní. Dětem i dospělým zpestří cestu dřevěné sochy pohádkových bytostí, vyřezávané lavičky i přírodní sprchy. Trasa je značena modrou sněhovou vločkou v bílém kruhu, je určena pouze pro pěší. Na procházku je dobré si vymezit čas minimálně tři hodiny, ale i déle. Okruh začíná i končí u Jitřního pramene, délka je 6,5 kilometru.

vrch STUDNIČNÍ VRCH

ZNÁTE? BALNEOPARK VINCENZE PRIESSNITZE

Balneologie je nauka o léčivých vodách, lázních a jejich účincích na lidský organismus.

Balneopark Vincenze Priessnitze je jedinečným spojením odkazu zakladatele moderní vodoléčby

Vincenze Priessnitze a odpočinku v horském prostředí s dechberoucími výhledy na hřebeny Hrubého Jeseníku.

Tuto raritu najdete pouze v Priessnitzových léčebných lázních v Jeseníku.

Jedná se vlastně o speciální „vodní zahradu,“ která je současně jedinečným dílem zahradní architektury a tvorby krajiny.

Můžete se v ní brodit potůčky, vyzkoušet Priessnitzovy lavičky nebo skotské stříky.

Na nejdůležitější návštěvníky čekají i přírodní sprchy se studenou pramenitou vodou. Ten nejpříjemnější pocit relaxace však zažijete na mateřídouškově provoněných slunečních terasách.

A pokud některé procedury založené na střídání chladné vody a tepla v Balneoparku okusíte, slovy odborníků podpoříte svůj autonomní nervový systém, stimulujete celkovou odolnost organismu proti infekci a psychickému stresu.

TIP: Sám Priessnitz tvrdil, že intenzivní lesní sprchu ordinuje jen silným povahám. Ale nebraňte se jí vyzkoušet! Kromě sprch v unikátním Balneoparku můžete toto osvěžení okusit i při toulkách po Studničním vrchu. Příjemnou procházku k Bezručovu prameni a prameni Anna se dostanete k nové sprše Svornost, která stojí na místě původní pánské sprchy Concordia z roku 1839.

BALNEOPARK

VINCENZE PRIESSNITZE

VP

PRIESSNITZ JE SVĚTOVÝ FENOMÉN

Fenomén

Vodoléčebné ústavy podle Priessnitzova vzoru vznikaly po celé Evropě.

První takový ústav v Čechách založil v roce 1839 v Potočné v Jizerských horách Josef Schindler, který po Priessnitzově smrti vedl jesenické lázně.

V Anglii šířil slávu vodoléčby Josef Weiss z Frývaldova (dnešní Jeseník).

Před odchodem do Anglie však už v letech 1836 – 1842 vedl vodoléčebný ústav přímo ve Frývaldově na řece Bělé.

Bavorská vláda dokonce na své náklady na Gräfenberk vyslala tři lékaře, aby studovali Priessnitzovu vodoléčbu a doma založili ústavy podle jeho vzoru. Vodoléčebné ústavy vznikaly nejen v německých zemích, ale i v Rakousku.

Na Slovensku se Priessnitzem nechali inspirovat jako první v Bardejově, později vznikl také vodoléčebný ústav ve Starém Smokovci.

Ve Francii pionýry vodoléčby byli roku 1846 v Les Ternes, přezdívkou „francouzský Gräfenberk“ se chlubil ústav v Saint-Seine l'Abbaye u Dijonu.

V Anglii kromě ústavů vedených Josefem Weissem vznikl také například „Gräfenberk House“ v Malvern.

Ani v sousedním Polsku nezůstali pozadu. A to doslova! Příjmení jesenického rodáka se stalo eponymem polského označení pro sprchu:

polsky sprcha se řekne prysznic!

V nedalekém městě Glucholazy, které má s Jeseníkem společnou historii dolování zlatých rud i čarodějnictví, přibýlo v 19. století lázeňství.

Po Priessnitzově vzoru i zde vznikly vodoléčebné lázně.

HISTORIE LÁZEŇSTVÍ V POLSKU

Začátky lázeňství v Polsku se datují na konec 11. století a souvisí s úspěšnou léčbou kněžny Judity Přemyslovny z neplodnosti pomocí koupelí v sirných pramenech v Inowłodzie.

Po léčebné kúře kněžna porodila syna Boleslava III., nazývaného Křivoústý.

Historicky se dějiny polské balneologie datují od roku 1578, kdy dvorní lékař krále Stefana Batoreho, Vojtěch Očko, ve svém traktátu Cieplice popsal lázeňské procedury, pitné kúry a délku jednotlivých koupelí. Ve svém díle zmiňuje rovněž lázně v Iwoniczi.

Využívání minerální vody na polském území začíná na přelomu 18. a 19. století. Je to období vzniku a dynamického rozvoje lázní jako jsou Nałęczów nebo Ciechocinek.

Dříve Poláci cestovali „za vodou“, jak nazývali lázeňské pobyty, hlavně do Slezska. Oblíbenými lázněmi byly především lázně v Kladské kotlině – Dušníky (Duszniki-Zdrój), kde v roce 1816 koncertoval Frédéric Chopin, Lázně Chudoba (Kudowa-Zdrój) nebo nejmladší lázně v Polanici (Polanica-Zdrój).

Populární byly také lázně v Landeku (Łądek-Zdrój), považované za nejstarší lázně na dnešním území Polské republiky. První lázeňská zařízení zde údajně fungovala již před rokem 1241.

Během staleté historie lázně navštívili například car Alexandr I., prezident USA John Quincy Adams, Johann Wolfgang Goethe, stálými hosty byli pruští králové.

Cílem lázeňských pobytů byly pro Poláky samozřejmě také lázně ve Slezských Teplicích (Cieplice Śląskie-Zdrój), ležící v podhůří Krkonoš.

PRIESSNITZ A GLUCHOLAZY

Druhá polovina 19. století je obdobím systematického rozvoje Glucholaz jako lázní Bad Ziegenhals. Z počátku, v sedmdesátých letech 19. století, byly léčebné procedury založeny na metodách zpracovaných Vincenzem Priessnitzem z nedalekého Gräfenberku (nyní Lázně Jeseník), kde bylo používáno zejména polévání studenou vodou, obklady, zábaly a omývání těla studenou vodou.

Avšak již

o 15 let později

v Glucholazech používají

s úspěchem metodu zpracovanou páterem

Sebastianem Kneippem, díky níž dochází k neočekávanému rozvoji lázeňství v tomto městě. V Glucholazech tuto metodu zavádějí jako první dr. Harebolla a dr. Michalke, lékaři sanatoria Juppenbad (v roce 1877), kteří léčili například obezitu, neurotické stavy, chudokrevnost nebo nemoci dýchacích cest.

Kneippovu metodu aplikovali také v sanatoriu Ferdinandsbad (r. 1882), kde byl primářem dr. Florian. V tomto sanatoriu používali galvanické koupele, obkládání ledem a elektrostimulaci. Hlavním místem, kde byla aplikována Kneippova vodoléčba, bylo sanatorium Franzensbad (rok 1891). Vedoucím lékařem byl zde dr. Sappelt, žák samotného Sebastiana Kneippa.

V glucholazských lázních byl velký léčebný význam přikládán koupelím v odvaru z borového jehličí a dřevoviny, které po řadě zkoušek zavedl jako první dr. Sappelt v sanatoriu Franzensbad a dr. Florian v sanatoriu Ferdinandsbad. V Glucholazích, jako v jediných lázních ve Slezsku, probíhala léčba závislostí, například na morfiu, kokainu, alkoholu, léčivech, dále léčba pacientů s podvýživou a poruchami látkové výměny, pacientů trpících neurózami.

Ale byli zde také hosté toužící po odpočinku. Byli to hlavně pacienti s poruchami nervové soustavy, trpící neurastenii, hysterií, hypochondrií, fobiemi, neurózami, obsesemi,

lehkými nervovými poruchami, zvětšením štítné žlázy (struma), tancem sv. Víta a různými druhy ochablosti. Přednosti lázní Bad Ziegenhals lze shrnout ve třech slovech: vzduch, světlo a dieta.

ZNÁTE? BALNEOPARK V GLUCHOLAZECH V POLSKU

Tato plocha tvoří ústřední část bývalých lázní v Glucholazech (tehdy Bad Ziegenhals), v nichž se spojují unikátní klimatické podmínky s krásami zdejší krajiny.

Počátky lázní sahají do sedmdesátých let 19. století, kdy skupina glucholazských obyvatel založila Promenádní spolek, usilující o získání lázeňského statutu pro město, k čemuž došlo v roce 1877.

Z té doby také pochází systém značených vycházkových tras na přilehlé Parkové hoře, tyčící se nad městem. Odpočinek v parku a různé akce v něm pořádané vyplňovaly pacientům volný čas a výborným způsobem doplňovaly lázeňskou péči.

V roce 2009 proběhla obnova lázeňského parku s ukázkami vodoléčebných procedur, které tak výrazně přispěly k rozvoji Glucholaz. Toto dříve poněkud „pozapomenuté“ místo prokouklo do krásy vybudováním vycházkových stezek, odpočinkových míst a brouzdaliště v lesní bystrině.

Bylo to možné díky realizaci společného projektu obce Glucholazy a Společnosti Vincenze Priessnitze z Jeseníku

**„Dědictví Vincenze Priessnitze
v česko-polském příhraničí“.**

BALNEOPARK GLUCHOLAZY V POLSKU

Toulky PO GLUCHOLAZECH

V obci Glucholazy se nachází více než 100 km označených pěších turistických tras.

Nejdůležitější z nich je červená trasa, která je součástí Hlavní sudetské cesty z lázni Świeradów Zdrój do Prudniku.

V polské části Zlatohorské vrchoviny vede trasa z centra Glucholaz do lázeňské části přes vrchol Parkové hory, Podlesie, Konradów a Jarnońtówek na Biskupskou kupu.

Z tohoto nejvyššího bodu Opolského vojvodství pak klesá do Prudniku.

V masívu Parkové hory jsou ještě vyznačeny dva turistické okruhy – modrý podél křížové cesty a žlutý přes středověká důlní díla po dobývání zlata. Na žluté trase můžeme vidět pozůstatky po těžbě – štoly, jámy a těžební haldy.

Oblíbenou cestou je Městská trasa dlouhá přes 7 kilometrů. Vede kolem nejcennějších kulturních památek a místy souvisejícími s dějinami Glucholaz.

Poznáme zde středověké a novověké město, lázeňskou část, stopy po hornické činnosti. Městská trasa vede přes Šibeniční horu, odkud se můžeme kochat výhledem na město.

Nedávno byla vyznačena také Svatojakubská cesta. Je větví historické poutní trasy vedoucí do Santiaga de Compostella.

Začíná u Jakobovy studny na Parkové hoře a přes Nysu vede do obce Skorogoszcz.

 Začátek stezky

 Naučná stezka V. Priessnitz

 Naučná stezka Živé vody

Prameny	Info. panel	Památka
Sprcha	Info. panel	Socha